

Ammattiliitto Pron tavoitteet budjettiriiheen 2025

Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan hallitus parantaa suomalaisten mahdollisuuksia rakentaa tulevaisuuttaan kouluttautumalla, työtä tekemällä ja yrittämällä. On aika toteuttaa nämä lupaukset ja satsata kaikenikäisten kouluttautumiseen sekä kehittää työllisyys- ja yrittäjyyspalveluita leikkausten sijaan. Syksyn 2025 budjettiriihessä hallituksen on viimeistään tehtävä suunnanmuutos: kasvuun on tähdättävä muutenkin kuin ihmisten toimeentulosta leikkaamalla ja työntekijöiden työehtoja ja turvaa heikentämällä.

Työmarkkinapolitiikka

Työmarkkinatilanteen vakauttamiseksi ammattiliittojen jäsenmaksun verovähennysoikeuden poisto tulee perua. Työrauhan edistämiseksi valtakunnansovittelijan toimiston resursseja tulee vahvistaa riittävällä määrällä päätoimisia sovittelijoita. Sovittelujärjestelmän ja sovittelijainstituution mahdollisuuksia tarjota sovittelupalveluita ja erityisesti ennakoivaa sovittelua pitää lisätä.

Kehitetään suomalaista työmarkkinamallia niin, että työmarkkinaosapuolilla on yhteinen, riippumaton tilannekuva mm. palkka-, tuottavuus- ja inflaatiokehityksestä Suomessa ja keskeisissä kilpailijamaissa. Tilannekuvan tuottamiseen varataan resurssit valtakunnansovittelijan toimiston yhteyteen.

Työllisyyspalvelut

Jotta työllisyyttä voidaan lisätä kestävästi, tarvitaan talouskasvun ohella vaikuttavia ja pitkäjänteisiä toimia työttömyyden pitkittymisen ehkäisemiseksi ja työllistymisen edellytysten vahvistamiseksi. Avainroolissa ovat asiantuntevasti ja yksilöllisesti suunnitellut palvelut, joilla tuetaan työnhakijan työkykyä ja ohjataan hänet tarvittaessa kehittämään osaamistaan työmarkkinoiden tarpeita vastaavaksi. Työllistymisen nopeuttamisen ohella tulee kiinnittää erityistä huomiota työnhakijoiden yhdenvertaisuuden toteutumiseen; myös heikommassa työmarkkina-asemassa olevien palveluihin tulee panostaa.

Jotta edellä mainitut palvelut voidaan toteuttaa, kuntien työllisyyspalveluiden riittävät resurssit on priorisoitava. Kuntiin siirtyneiden työllisyysasiantuntijoiden on voitava jatkossakin keskittyä ydintehtäväänsä eli työnhakijan työllistymisedellytysten tukemiseen sekä työnhakijoiden ja työnantajien kohtaannon edistämiseen.

Lisäksi kunnissa on panostettava työnantajapalvelujen kehittämiseen ja yhteistyöhön paikallisten yritysten kanssa uusien työpaikkojen luomiseksi. Toistaiseksi työnantajapalvelut ovat jääneet kuntasiirron aikana vähäiselle huomiolle ja tämä epäkohta tulisi korjata.

Suomen on kunnianhimoisesti houkuteltava työikäistä väestöä ja tarjottava puitteet heille elämän rakentamiseksi tänne. Työlupaprosesseja pitää nopeuttaa. Kotoutumispalveluissa tulee panostaa maahanmuuttajien kokonaisvaltaiseen kotouttamiseen ja kuntaan sitouttamiseen. Suomen tai ruotsin kielen opetukseen ohjaamisen pitää tapahtua heti kuntaan muuton jälkeen ja opetusta on tarjottava koko perheelle. Kotoutumispalveluissa tulee kiinnittää huomiota asiakkaiden monimuotoisuuteen ja räätälöidä palvelua asiakastarpeiden mukaan työllistymisen edistämiseksi.

Työkyky ja kuntoutus

Sekä työsuhteessa olevan että työttömäksi jääneen henkilön kuntoutustarve on selvitettävä nykyistä varhaisemmassa vaiheessa sairaslomien pitkittymisen ehkäisemiseksi ja työelämään paluun helpottamiseksi.

Painotetaan ammatillista kuntoutusta nykyistä enemmän työkykyongelmien ratkaisemisessa säätämällä työnantajalle velvollisuus tarjota työntekijälleen mahdollisuus aloittaa työkokeilu tai muu ammatillisen kuntoutuksen toimenpide, jolla pyritään aidosti tukemaan työkyvyn palautumista.

Työturvallisuus ja -hyvinvointi

Esihenkilöiden tehtäväkenttä on usein hyvin laaja ja he kokevat, etteivät saa riittävästi tukea ja perehdytystä sekä koulutusta tehtävänsä hoitamiseen. Tämän vuoksi tarvitaan säädöksiin muutoksia, jotka liittyvät juuri Työturvallisuuslain hajanaisuuteen. Laissa tulisi määritellä riittävän pätevyyden lisäksi työsuojeluasioiden osaaminen, joka tulisi näkyä myös esihenkilöiden toimenkuvassa, kuten työturvallisuusvastuukin. Lisäksi laissa tulisi mainita osana asianmukaisia edellytyksiä tehtävien hoitamiseen riittävät toimivaltuudet ja perehdytys työsuojeluasioihin ja niihin liittyviin käytäntöihin ja ohjelmiin työpaikalla. Esihenkilöiden työtehtävien järjestämisessä tulee huomioida työsuojelutehtävien määrä sekä näiden tehtävien valvonnan järjestäminen ja resurssit sekä alaisten määrä, joka ei saa olla kohtuuton niin, ettei esihenkilö tosiasiallisesti pysty toteuttamaan työsuojelutehtäväänsä.

Tarvitaan psykososiaalista kuormitusta koskeva asetus täydentämään työturvallisuuslakia ja lisäksi seuraamusjärjestelmä. Asetus tukisi työnantajia ja esihenkilöitä työturvallisuusvelvoitteiden hoitamisessa ja antaisi esihenkilöille nykyistä vankemman tietopohjan ja ohjauksen työturvallisuusasioiden hoitamiseen sekä selkeyttäisi esihenkilöiden vastuita. Asetuksen tulisi olla täsmällinen ja konkreettinen ohjauksen osalta, jotta se toimisi käytännössä parhaalla mahdollisella tavalla.

Hyvänä esimerkkinä toimii Ruotsissa käytössä oleva malli, jossa on useitakin asetuksia psykososiaalisen kuormituksen osalta ja ne ovat olleet toimivia.

Seuraamusjärjestelmä: Työturvallisuus ja -terveys linkittyvät hyvin läheisesti organisaatiokulttuuriin, eikä yksittäinen ihminen voi tehdä enempää tai toisin, kuin mihin kulttuuri, jossa hän toimii, mahdollistaa. Näin ollen nykyisen esihenkilövastuun sijasta tulisi painottaa työturvallisuusasioissa työnantajan vastuuta eli arvioida hallinnollisen seuraamuksen käyttöönottomahdollisuutta. Ruotsin mallissa on yrityssakko (meillä yhteisösakko), jonka kriteereissä painottuu vastuun kohdentaminen työnantajaan, eikä pääsääntöisesti esihenkilöön, kuten Suomessa.

Koulutuspolitiikka

Koulutuksen julkinen rahoitus ja laatu turvataan kaikilla koulutusasteilla. Varmistetaan koulutuksen maksuttomuus myös toisten tutkintojen kohdalla ja kehitetään pienten osaamiskokonaisuuksien tarjontaa. Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiosta 2040 luodaan kunnianhimoinen tiekartta niin nuorten kuin työikäisten korkeakoulutustason nostamiseksi.

Kartoitetaan aiempaa tarkemmin kaksoissiirtymään liittyvät osaamistarpeet ja luodaan suunnitelma vaadittavan osaamistason saavuttamiseksi työikäiselle väestölle. Turvataan työuralla tapahtuvan opiskelun aikainen toimeentulo luomalla rahoitusmalli, joka huomioi etenkin matalan koulutustason varassa olevien, koulutustasoaan nostavien ja työvoimapula-aloille kouluttautuvien koulutukseen osallistumista.

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiopolitiikka

Yliopistojen sekä kilpaillun valtion TKI-rahoituksen kanavoimisesta pääasiallisessa vastuussa olevien Suomen Akatemian ja Business Finlandin toimintaedellytykset on varmistettava riittäväillä resursseilla. Rahoitushakemusten tehokkaaseen käsittelyyn ja asiantuntevaan kohdentamiseen talouskasvua tukevalla ja hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohjaa vahvistavalla tavalla tarvitaan riittävät henkilöresurssit. Esimerkiksi valtion tuottavuusohjelman toimeenpano ei saa heikentää valtion rahoituksen jakamisesta vastuussa olevien resursseja.

Yrityksille asetetaan TKI-avustuksen ehdoksi omalle henkilöstölle suunnatut osaamiskartoitukset ja koulutussuunnitelmat.

Valtionhallinnon tuottavuusohjelma

Toimeenpantaessa hallitusohjelmaneuvoittelussa sovittua tuottavuusohjelmaa sekä sen jälkeen päätettyjä lisäsäästöjä valtionhallintoon valtiotyönantajan tulee pidättäytyä henkilöstön irtisanomisista tuotannollisin ja taloudellisin perustein. Hallinnonalojen ja valtion virastojen tuottavuusohjelmien toimeenpano on toteutettava yhteistoiminnassa henkilöstön kanssa ja toimeenpanossa varmistettava valtion hyvän työnantajakuva ja työntekijäkokemuksen säilyminen. Virastojen lakisääteisten tehtävien hoito ja laadukkaat valtionhallinnon palvelut on turvattava riittäväillä henkilöresursseilla.

Virastoille osoitettaviin uusiin tehtäviin, tehtävien laajennuksiin ja muihin lisääntyviin velvoitteisiin on varattava tarvittavat lisäresurssit ja muut lisäkustannukset kompensoitava täysimääräisesti. Mikäli määrärahatilanne muodostuu jonkin viraston kohdalla kohtuuttomaksi, on hallituksella oltava valmius säästövelvoitteiden tarkastamiseen ja nopeaan reagointiin kriisiytymisen välttämiseksi.

Työelämän tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Hallituksen omankin arvion mukaan määräaikaisten työsopimusten sääntelyn höllentäminen lisää raskaus- ja perhevapaasyrjintää. Huolehditaan työelämän tasa-arvosta sekä perheellistymisen mahdollisuuksista edellyttämällä jatkossakin määräaikaiselta työsopimukselta peruste kaikissa tilanteissa ja parantamalla määräaikaisten työntekijöiden suojaa syrjäntätilanteissa. Perutaan myös henkilöperusteisen irtisanomisen helpottaminen, sillä myös se lisää työnantajan mahdollisuuksia irtisanoa raskaana oleva työntekijä tai työntekijä, jolla on perhehuoltovelvollisuuksia.

Suunnataan naisten työmarkkina-aseman parantamiseen, perhevapaiden tasaisempaan jakautumiseen sekä isien perhevapaiden käytön edistämiseen riittävät rahalliset resurssit, jotta hallitusohjelman tavoitteisiin päästään.

Erityisesti yksityisellä sektorilla palkkasyrjintään on tällä hetkellä vaikeaa puuttua palkkojen läpinäkymättömyyden vuoksi. Palkka-avoimuutta edistetään sitä koskevan direktiivin minimisääntelyä, jotta sukupuolten palkkaeroja voidaan kuroa umpeen.